

GAZET'A TRANSILVANIEI.

Gazet'a esse de 2 ori: Mercuria si Sambet'a, F6icea una data pe septimana, — Pretiulu: pe 1 ann 10 fl. v. a. Pentru tieri esterne 16 fl. v. a. pe unu ann s6u 40 doidecari, or 3 galbini mon. sanatoria. Se prunumera la postele c. r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie ad. cam 10 vorbe mari s6u mici inserate se ceru 8 cr. Tacs'a timbrala e 30 cr. de fiacare publicare. Fara depunerea acestui pretiu inainte nu se voru mai primi publicari.

Nr. 108.

Brasiovu, 13. Novembre 1863.

Anulu XXVI.

MONARCHIA AUSTRIACA.

Dela senatulu imperialu.

(Corespondintia privata.)

Din foile publice cate ne mergu de aici veti fi potutu ved6 indelungile desbateri de trei dile, care au decursu in camer'a deputatiloru asupr'a proieptulu aster nutu de catra ministeriu pentru lini'a drumulu feratu dela Lemberg la Cernauti pe o distantia de 40 miliaru, s6u cumu voiescu altii se scia, numai 34 s6u 35. Eu adaugu la cate veti fi cetitu Dv. numai atata, cumuca cu oca siunea ac6sta mai multi oratori din drepta si din stang'a desvoltara o retorica minunata, incinsera intre sinesi o lupta ce din timpu in timpu ajungea a fi in adeveru mar6tia, argumintele pentru si contr'a cadea adesea c6a o grindina de cele mari, eara in doua restimpuri lupt'a deveni inversiunata. Poteti judec6 cu cata incordatiune a mintii urmarira si deputatii ardeleni decursulu acelorui trei siedintie, dela resultatulu caror'a depindea nesmintitu si s6rtea liniei ferate in Ardealu. Ati vediutu, ca ministeriulu statorise din partea sa cu privire la cladirea drumurilor ferate principiu nou, carele er6, c6a pe viitoriu se se dea concessiune si garantia la societati private, mai nainte de ce acestea ar adeveri sum'a speselorui s6u adeca intregulu capitalu prin mesuratura si calcule cumu se dice pe francesce detaiate, adeca distantia de distantia, stanjinu de stanjinu, milu de milu, cu t6te sapatuarele, impletuarele, tunelele, cladirile de case, de curti, magazine, locomotive, care, car6ie scl. scl., ca-ci numai cu raptulu, cu redicata, s6u cumu dicu turcii „toptan“, s6u adeca scii, cumu se face tocmel'a cu mesterii, pentru c6a se'ti dea gata o casa s6u curte pentru o suma 6recare anumita. Stang'a combatea acestu principiu din t6te poterile sale si adesea cu unu focu ce ducea pe unii oratori pana apr6pe de personalitati. Cestiunea incepuse dela unu timpu inainte a imbraca col6re politica, s6u adeca batali'a parlamentara decurgea asia, c6a si cumu dela deslegarea acestei cestiuni ar depinde existintia monarchiei; adeverulu inse er6, ca stang'a, care'si tienea nainte ochilorui sei cateva abusuri grele comise cu oca siunea altorui concessiuni de drumuri ferate, apara interesele fin6nciale si protesta in contra oricarei predatiuni si spese nesocotite in numele contribuentilorui si alu fin6ncielorui imperiului. A lu6 asupra'ti garanti'a, ca d6ca drumulu feratu de 50 miliaru ce are se costa 31 mili6ne fiorini sunatori, nu va arunc6 pe anu castigu de $5\frac{1}{5}$ 0/0, statulu se plat6sca intreprinditorilorui acestu castigu, atinge firesce pung'a fiacarui'a din noi. Ci, dara polonii si bucovinenii respundea: Imperiulu e datoru se ia si pentru noi garantia, cumu a luatu pe alte preste 70 miliaru, care s'au claditu in celelalte tieri. Au numai noi si ardelenii se remanemu fara drumuri ferate, candu tierile n6stre sunt garante pentru drumurile de care se folosescu altii?

Intre aceea ce se intempla? A treia di ese milionariulu Klein, (carele este si elu deputatu) cu oferta sa, in care se oblega, ca elu va cladi lini'a galitiano-bucovin6na cu 800 mii sunatori de milu si cu garantia de $5\frac{1}{5}$ 0/0 va computa inse in locu de 40 numai

35 miliaru! Se fiti vediutu cumu ac6sta oferta a caditu preste combatantii nostrii parlamentari c6a si pl6i'a dela Solterino preste franci si austriaci, pentru c6a se'i constringa a incet6 cu omorulu si macelatulu. Confusiune momentana intre membrii camerei, cumu si intre numerosii ascultatori; ingrijare si confusiune specialminte intre galitiani, inse mai asemenea si intre ardeleni. Au uitatu adeca de v'amu insciintiatu s6u nu, ca societatea lui Bischofsheim & Hirsch dela Briusel'a apucase a substerne inca din 12. Oct. o petitiune la ministeriu, prin care cerea, c6a pentru lini'a numita ardeleana dela Oradea la Clusiu, A.-Julia, Blasiu (cu o ramula la Sabinu). Segisi6ra, Brasiovu, pe o distantia de 82 miliaru se i se dea concessiune si garantia pentru cate 1 mil. 340 mii fl. v. a. bancu valuta de fiacare milu, s6u adeca pentru sum'a totala 109 mil. si 88,000 mii. O suma ac6sta, in t6ta privintia colosala e suma acesta, decatu care mai mare se aratase in vara trecuta numai cea de 1 mil. 450 mii a societati drumulu feratu de pe Tis'a, si carea fusese refusata de catra ministeriu. Poteti judeca superarea ardelenilorui, candu ei vediura, ca camer'a disputa atata de ferbinte pentru o diferentia de 2 s6u 3 mil. la drumulu galitianu si candu ei potea se prev6da, ca aceea camera pre lenga t6ta bun'avointia de a garanta si pentru Ardealu o linia ferata, nu se va pot6 induplec6 de a garanta pentru o suma atatu de necumpatata, mai alesu pana acumu cei carii ambla in ac6sta tr6ba din partea Ardealulu totu cu aceea ne mangai6, ca cu vreo 800 mii se va potea infintia si la Ardealu cate unu miliaru de cale ferata: Din t6te acestea se destep6a apoi in toti acelu greu prepusu, ca plutocratii, adeca bogatii straini au de scopu se ne mulga si smulga vistier'a imperiului, tier'a n6stra si preste totu pungile tuturorui.

Eri cativa ardeleni tienura intre sine o conferintia privata in desu atins'a cestiune, la care lu6 parte si Dn. C. Maager, carele earasi veni la Vien'a (acumu a 6 6re de doi ani inc6ce.) Nu putemu afla nemicu din acea conferintia; atata numai amu simtitu, ca partea roman6sca este binisioru invoita intre sinesi, cei diece deputati sasi inca nu s'au potutu invoii, adeca partit'a Sabinulu cu a Brasiovulu. Destulu, ca confusiunea este mare si 6menii abia ast6pta, c6a se tr6ca cele optu dile terminulu de asteptare pretinsu de ministeriu. Pana atunci decurgu intrige f6rte interesante intre milionarii de aici si intre cei straini. Blastamatu lucru de a avea se faci cu plutocratia, cu reprezentantii mamonei.

Acetea spre scurta informatiune despre stadiulu in carele ajunse cestiunea drumulu feratu. D6 Ddieu, c6a pana una alta se se afle si pentru Ardealu capitaluri mai eftine, cumu si c6a inca in o cestiune cumu 6 ac6sta, comuna tuturorui, se incete antagonismulu dintre ardeleni si ardeleni, ca de nu, apoi 6i vei vedea certanduse unii cu altii si facanduse de vorb'a lumii chiaru in parlamentu, de unde apoi ar urma numai despretiulu si urg'a altora asupra ardelenilorui.

— Imprumutulu de 20 mil. s'a votatu si in cas'a de susu pentru Ungaria. Preste pucinu voru incepe a imparti bani imprumutu, firesce pe ipoteca. D6 D6mne 6menilorui si anume romanilorui ungureni si banatieni minte, c6a se ia imprumutu bani catu se pot6 mai pu-

cini, se nu uite nimini, ca acei bani trebuie se se replătească la timpul seu, apoi vai de capulu celor'a, carii nu voru po-
tea plati. Se'si ia oménii sam'a prea bine, că se potu insiela
reu, isi potu perde mai tardiu mosiórele. Preotii cei mai in-
tielepti se'i invetia cá se nu cada in vreo cursa. Foile pu-
bliche inca se priveghese.

19. Noemvre. Astadi cu ocaziunea votarii contributiuni-
loru directe deputatulu transilvanu G. Baritiu propuse casei
o motiune privitoare la desfiintierea contributiunii capului in
M.-Principatu alu Transilvaniei. Acea motiune consta din 2
parti. Testulu ei, cumu si argumentele aduse de Baritiu in
favórea aceleiasi se potu vedé pre largu in protocolulu steno-
grafatu. Motiunea ardeléna fú sprijinita nu numai de catra
deputatii ardeleni, ci si de ceealalta parte a casei in maiori-
tate departe precumpanitoare. Ministrulu de finantie dete lui
Baritiu si preste totu deputatiloru ardeleni unu respunsu de-
stulu de mangaitoru, intru acelu intielesu, ca de si acumu
in data e preste potintia de a regula acea desfiintiere, se
voru luá inse totu felulu de mesuri, cá pre anulu viitoru u-
siurarea respectiva se se simtia in Transilvani'a, si asiá mo-
tiunea se prefacú in conclusu alu casei deputatiloru. Acumu
e ordinea la membrii ardeleni din cas'a magnatiloru, cá se
sprijinésca si Domnele-Sale acea motiune la timpul seu.)*

Adunanti'a generala a Reuniunii Fem. R.

din a. alu XIII., ténuta in 7/19. Noemvre 1863
in Brasiovu.

Adunarea acésta, care fú cercetata de vreo 20 de mem-
bre, s'a deschisu prin una cuventare a Dnei Presiedinte, in
care s'a esprimitu sentimintele de devotiune catra inalt'a
patróna a Reuniunii M. S. Imperatés'a Elisabeta, carei'a i se
ura de tóta adunanti'a unu „Se traiésca la multi ani impreuna
cu tóta inalta'i casa! Dupa acea presiedent'a esprima simtiulu
ce trebuie se insufletésca pe fia-care membra catra acestu in-
stitutu filantropicu; bineventa adunarea si apoi 'si esprima
parerea de reu, ca Reuniunea astadi nu se mai sprijinesce nece
din afara, néce de Dómnele de aci cu atata caldura cá mai
nainte, espuse unele rele, care impedecea inaintarea scopului
Reuniunii si incheiá cu dorinti'a acea, ca Ddiu se ajute pros-
peritatea si binele acestui institutu.

Dupa acést'a s'a cetitu reportulu despre activitatea co-
mitetului in decursulu anului 1862/3, din care in privinti'a
crescerei fondului s'a vediatu, ca dela 7/19. Noemvre 1862
pana 7/19. Noemvre 1863 a intratu de interese, colecte si
donatiuni in casa 29 galbeni, 750 1/2 douedieceri si 1469 fl.
82 cr. v. a.

Ear' spesele pe anulu acest'a computanduse aci subven-
tiunea de 200 fl. la scól'a din Sabiiu, 200 fl. la cea din Bla-
siu si 500 fl. la cea din Brasiovu (din acesti 500 fl. s'au
platitu pana acum'a numai 125 fl.) — face 921 fl. 62 cr. v. a.

Asia dara remane curatu 29 galbeni, 750 1/2 douedieceri
si 548 fl. 20 cr

Mai incolo apoi s'a lnatu la desbatere oserbatiunea Pre-
siedentei, ca § 4 a) din „Planulu de invetiamentu alu scólei
de fetitie din Brasiovu“ pune greutati la primirea fetitiloru
serace in scól'a de lucru de aci. Adunanti'a s'a dechiaratu
pentru modificatiunea acestui §., inse fiindu opininnile dife-
rite in privinti'a modificatiunei, s'a alesu un'a comisiune din
sinulu seu, cá se faca unu proieptu, pe care se'lu astérna u-
nei adunantie generale straordinare, ce se va téné catu de
curendu.

Dupa acea s'a cetitu reportulu comisiunei rectificátora de
socoteli din anulu trecut si s'a alesu un'a alta comisiune pen-
tru cercetarea socotelor pe anulu de curendu trecut.

Cu acestea s'a incheiatu adunanti'a.

Dietalu.

Sabliu, 22/10. Noemvre 1863. Comitetulu pentru a 3-a
propusetiune reg. — ordinea dietala — 'si ténú eri a 8-a

*) Cá se nu se re'ntórca deputatii dela parlamentulu im-
perialu chiaru si fara a fi esoperatu usiurarea acésta, pe care
calcula totu natulu din tóte anghiurle, ca-ce nu trebuie se
contemnamu primele impresiuni ce voru esi din documintele
pipaite, cari voru trage dupa sene consecintie pe vecia; apoi
pe apromisiuni nu mai pune nime neci unu temeiu, ele au
acumu atata valóre si inaintea poporului, pe catu e nul'a de
mare.

siedintia, in care, in decursu de 3 óre se ténú desbaterea a-
supra urmatoriloru 5 §§. pregatiti de catra referintele Obert,
si propusi la ordinea dilei inca in siedinti'a a 7., ténuta in
17. a l. c.

Titlulu. Proieptu de lege despre conchiamarea, constitu-
irea si activitatea dietei transilvane (acestu titlu s'au priimitu
la propunerea din partea unui'a romanu inca in siedinti'a
a sieptea.)

§ 1. Diet'a tierii se va conchiamá in totu anulu prin c.
r. apost. Maiestate.

§ 2. Tempulu si locul adunarii dietei ilu va defige c.
r. Maiestate.

§ 3. Despre deschiderea, amanarea si conchiderea dietei
cu pucina deosebire stilistica e conformu §. 6 din regulamen-
tulu prov.

§ 4. Diet'a va constá:

a) Din episcopii si superintendentii celoru 6 confesiuni
recepte.)*

b) Din directorii celoru doue academii iuridice din Clu-
siu si Sabiiu

c) Din presiedintii celoru doue camere de industria si
comerciu din Clusiu si Brasiovu.

d) Din 44 de deputati alesi ai urmatóreloru ces. reg.
cetati si orasie, si anumitu din 1. Clusiu, 2 Osiorheiu, 3 Gher-
la, 4. Alb'a-Juli'a, 5. Elisabetopole, 6. Sabiiu, 7. Brasiovu,
8. Seghisióra, 9. Mediasiu, 10. Bistritia, 11. Sebesiu, 12. Fo-
garasiu, 13. Reginu, 14. Orestia, cate doi deputati, — 15. A-
brudn, 16. Odorheiu, 17. Turd'a, 18. Desiu, 19. Giergo-San-
Miclosiu, 20. Aiudu, 21. Hunedóra, 22. Blasiu, 23. Seliste,
24. Resinaru, 25. Mociu, 26. Repe (Rupea) 27. Gr.-Schenk
(Cincu mare) 28. Heltau (Cisnadia) 29. Agneteln (Agnita) 30.
Birthelm (Berteanu) cate unu deputatu.

e) Din 26 deputati din posesorii cei mari

f) Din 80 de deputati ai posesoriloru celoru mici.

§ 5 consuna cu §. 19 alu regul. dietalu prov. cu pucina
deosebire stilistica.

Inainte de tóte vine insemnatu, cumuca inca in primile
siedintie ale comitetului, s'a primitu proieptulu regimului de
materialu pentru operatulu comitetului, inse recunoscunduse
defectulu unca sisteme in proieptulu regimului, s'a priimitu
propunerea lui Obertu cá proieptulu comitetului se fia impar-
titu in urmatórele sectiuni:

I. Despre representatiune in dieta, cine se fia represen-
tatu? care intrebare se resolvá in siedinti'a a 6. prin con-
clusulu maioritatii „ca se fia clasele intereselor“ represen-
tate, dupa cumu se vede in aplicare in §. 4.

II. Despre constituirea dietei (§§ 1, 2, 3, 4, 5 mai
susu citati.)

III. Despre dreptulu de alegere si de a fi alesu (§§.
29—34 a reg. prov.)

IV. Despre cercurile alegátore.

V. Despre ordinea alegerii (§§. 35—74 a reg. prov.)

VI. Despre drepturile si obligatiunile membriloru dietali.

VII. Despre competinti'a dietei.

In siedinti'a de eri §. 1. se primi la propunerea unui
romanu cu acelu adausu, cá se se citeze legile fundamentale
ale patriei si anumitu ptulu 10 din diplom'a leopoldina, si art.
X din 1791, din acelu motivu, ca noi nu avemu de a face
legi nóue ignorandu cele vechi, ci cele sustátore numai a le
modifica.

§. 2 se primi eara cu acelu adausu — la propunerea u-
nui romanu, — cá locul adunarii cu privire la lit. d pt. 1
a art. XI diet. din 1791 se se defiga de catra Mai. S'a dupa
ascultarea si a reg. guvern.

§. 3 se respinsa la propunerea unuia romanu priminduse
in locul acelu §. 6 din reg. dietei prov.

La §. a 4 se incinse o desbatere ferbinte, care ténú 2
óre. Romanii pretinsera cu o conglasuire solidara, cá §. a 4,
dupa cumu e stilisatu se se relege la sectiunea a IV. in or-
dinea cercuriloru de alegere, — eara ce se téné de meri-
tulu intrebării, care orasiu, si care, prin cati deputati se fia
representatu in dieta? spre resolvarea acesteia intrebării se se
statorésca mai antaiu acele principii, dupa cari numerulu mem-
briloru dietali intr'o proportiune drépta se se póta imparti
mai antaiu intre cele 6 clase de interese propuse de partini-
torii acelor'a, cá dupa aceea se se póta totudeodata statori,
care cetate, séu orasiu póte pretinde dreptu de a formá sin-
guru cate unu cercu electoralu, si de a tramite unu numeru

*) In „H. Z.“ sunt anumiti, si Episcopulu Gherlei si alu
Lugosiului e lasatu afara.

anumitu de deputati? dupa cumu insusi regimulu au luat in drépta consideratiune in § 25 alu reg. prov. tóte acele impregiurari, care nu se potu ignorá, neci la aplecarea classelor de interese.

Romanii pretinsera totudeodata, cá referintil se prelucreate o sectiune intréga, si aceea se se propuna la ordinea dilei, cá se se cunósca pre deplinu sinulu cugeteloru, — care propunere se si primi, — § 4 se formulá si primi de catra maioritate in modulu urmatoriu: „Diet'a va consta din 165 de medulari“ care e si numerulu propusu de in. regimu. —

In ast'a siedintia se alésa si unu coreferinte in person'a D. Nic. Gaietanu.

In siedint. comitetului acestuia, luà la desbateri un'a parte insemnata si reprezentantele regimului Dn. consiliariu Bogdanu Jacobu.

Cu privire a) la principiulu classelor de interese, b) la operatulu referintelui Obert si c) la decurgerea desbateriloru comitetului vine de a se insemná:

ad A) Membrii romani nu potu primi principiulu reprezentatiunei classelor a) pentru ca acest'a nu e recunoscutu prin legile patriei, care recunósce numai principiulu reprezentatiunei poporului prin jurisdictiuni, si ei (romanii) credinciosi, loiali, si consecinti catra, si cu intentiunea dreptului Dominitoriu respicata in diplom'a din 20. Oct. 1860 si biletulu de mana catra contele Rechberg, vréu a renoi edificiulu celu vechiu constitutionalu alu patriei, eara nu acela alu derimá, si alu delaturá de totu.

b) Principiulu reprezentatiunei de interese nu se póte aplica la noi, unde natiunile conlocuitoare cu romani, conjurati in contra acestora in restimpu de vreo cativa secli, tienura pre estia in selavi'a politica, si impedecandu-i dela invetiarea chiaru si a meseriloru, acestia nu au atatea deosebite clase de interese de a representá inca.

c) Impartirea posesoriloru in mari si mici sierberce numai de o arma a disarmoniei, de unu simbure alu discordiei, si urei intre poporulu tieranu, si posesori cei mai mari, candu interesele esistintiei politice ale natiuniloru Transilvaniei pretindu cá fii acelora se mance la unu blidu, si se se infratiésca la olalta, — ferinduse de formarea casteloru antimartiale.

ad B. a) Operatulu lui Obert e identicu cu proiectulu universitatii natiunei sasesci din 29. Martie 1862, asternutu Mai. Sale, — bá se vede a fi decopiatu de pre acela cu pucine modificari, — care in. regimu neci atunci nu l'au primitu, ad analogiam cu rezultatele comiteteloru din comitate si scaunele secuiesci, dupa cumu observa unu deputatu de ai nostri inti'o siedintia, mai iute ar fi alesu maioritatea dietei deputati la Pest'a, decatu la Vien'a, — cu atata mai puçinu se va puté primi acel'a in dieta cu maioritate, bá si candu s'aru redicá la concludu prin ceva metamorfóse nefericite, cu atata mai puçinu l'ar intari insusi Mai. S'a.

b) Obert sustiene pre lenga reprezentatiunea poporului dupa clase „demnitari“, care nu vinu alesi, d. e. Episcopii, Superintendentii, Directori de academiá juridice, si a camereloru de industria, — cumu se póte aceasta uni cu o reprezentatiune liberala? judece ori si cine! apoi D. referinte uita de aceea, ca de si sunt in Transilvani'a gr.-catolicii considerati de a 6. religiune, Inse acesti'a au trei episcopi, nu numai unulu.

c) Sciintia din punctu nationalu romanu, nu ar veni reprezentata in dieta, de órece aceea fiindu de a se representá prin directori celoru doue academiá iuridice, unulu sasu si unulu magiaru, lumea ar puté lesne crede, ca romanii toti su agricultori — fiinduca injuri'a temporiloru au voitu asia, catu din catimea proportionala a contributiunei platite prin romani, chiaru si in an. mantuirii romaniloru — a receptiunei loru de natiune politica — se se deschida si pentru magiari o academiá juridica in Clusiu; d a r a p e n t r u r o m a n i n u, cá celu mai numerosu, si totudeodata celu mai loialu poporu alu Transilvaniei!!!

d) Intre cetati aflamu vreo cateva sate luate in susu cu dreptu de alegere, care facia cu cercurile alegatóre de prin comitate nu sciu aretá neci in privinti'a numerului sufleteloru, neci a contributiunei ce o platescu 10 0/0.

Ad C, Romanii sunt cu totii intro oointielegere, ca de si o fractiune apara principiulu reprezentatiunei nationale, eventualmente inse sunt cu totii pentru reprezentatiunea poporului fara interese, si cu totii in contra principiului intereselor de Clase.

Cumca in asemenea impregiurari standu ei cá contrari in numeru egal, cu aparatorii principiului de interese acesta cu vnevóie se póte aplica dupa tendintiele loru, se póte puce de sine, — inse daca obligamintea de a respeptá con-

clustulu maioritatii castigata in departarea unu membru romanu ii face pre romani de a luá parte activa, si de a spriginí din puteri lucrurile in direptiunea aceasta, de si in Dieta, cu tóta resolutiunea voru avé se conlucre lá resternarea acestui operatu, in favórea proiectului regimului, care e mai salutariu pentru toti fii patriei, cari nu voiescu a invesece tóta proprietatea natiuniloru Transilvane intrunu fracu — de Landesordhung — a celoralalte provincii austriace, chiaru si in contra voiei inaltului regimu! —

In fine e de insemnatu, ca romanii in Comitatu institutulu regalistoru numai intre intielesulu §. 1. alu Reg. prov. lau doritu alu sustiené, incatu acela aru avé de scopu de a representá de osebitele interese ale poporului in tíera si alutierii eara nu alu regimului, dupa cumu se amintesce in Gazeta-Trans. Nr. 106, precumu aceasta sa' desfasuratu, in decursulu desbateriloru in Siedintia a 5-a si a 6-a a Comitetului.

UNGARIA. Pest'a. Totu intr'una se ventura prin diurnalele maghiare caus'a reconciliarei cu Auatri'a, fiinduca aristocrati'a conservativa pórtá mare frica, cá nu cumuva se prorupá vreunu resboiu european, séu se se adune congresulu si pe densii se'i afle inca desolati, — deci earasi se proclama neaparat'a necesitate a adunarei dietei, cá si la 1861 Mai suna inca, ca administratorii comitateloru din Ungari'a s'aru fi adunatu si s'ar fi chiamatu la cancelari'a aulica pentru preintielegeri; inse Ungari'a nu sci neci va a face alte concessiuni facia cu nationalitatile, ba neci facia cu Austri'a, decatu póte pe contu de a se desdemna pentru concessiuni cu suprematisarea mai incolo a nationalitatiloru. Alta partita astepta timpurile sale; ear' a trei'a dimpreuna cu nationalitatile dorescu catu mai ingraba alegerea directa la senat imper. fara dieta, spre a scapá odata de apasatoriulu jugu, ce li se impune in tóta Ungari'a si Banatu prin virirea limbei, candu s'ar puté chiaru si in vetrele familiare.

CHRONICA ESTERNA.

FRANCIA. Paris. Regimulu Franciei si Romani'a. In reportulu ce da camereloru legislative, vorbesce min. de esterne despre starea lucruriloru in Romani'a, toema cu unu tonu, de care amu portatu frica de vr'o 3 ani, eata cumu:

„Situatiunea Principatelor Unite Moldavia si Romania nu raspunde, pene acumu, o spunemu cu mahnire, nu raspunde sperantielor ce se fondassere pe noua ordine constituita in aceste provincie de conventiunea de la 19. Augustu 1858. Mari neintiellegeri s'au escatu intre principele Dominitoriu si Adunarea Legislativa cand unirea si concursulu toturora aru fi fostu neaperate spre a organisa tíera careia Europa i lasase grija se prepare singura viitoriulu seu. Déca devine necesariu se intervine din nou Europa se modifice constitutiunea Principatelor-Unite, guvernulu imperatului va fi dispusu se se intielge cu Pórta si cu cele alte puteri garanti spre a inlesni reformele a caroru oportunitate ele au recunoscut'o.“ — — ?!

Situatiunea congresului european.

Caus'a Danimarcei a devenitu a fi fórte ameniutiátóre si inca in scurtu tempu pentru pacea nunumai a Germaniei, ci si a intregi Europe.

Indata ce muri regele se proclamá de rege Christianu IX pentru tóta monarchia; intr'a ceea Fridericu de Augustenburg din line'a Oldenburgica dechiara pe Christianu de usurpatoru asupra Schleswig-Holsteinu si se dechiara pe sine de duce legitimu alu ducatelor germane din Dania. Federatiunea si mai mnlte regimurele recunosc pre Fridericu, pecandu puterile si parlamentulu Daniei recunosc pre Christianu, cumu vomu desluci si mai pe largu, ér' congresu or resbelu.

Dupa celea ce se scriu din Parisu in „Kreuz-Ztg.“ apoi solulu austriacu pr. Metternich din Parisu a primitu instructiuni astufeliu, incatu nu se sperédia, cumuca Austri'a se va afla reprezentata in congresu; mai incolo pr. Metternich a dechiaratu ocasionalu, cumuca de sine se intielege, ca chiar' de ar' si merge Austri'a la congresu, totusi nu póte fi vorb'a, cá se céda Veneti'a suptu neci o conditiune. Neci Veneti'a, neci Ungari'a nu o va supune Austri'a consultarei unui colegiu, care stá suptu presiedinti'a invingatoriului dela Solferino (Napoleon), intocm'a precumu neci Angli'a nu s'aru invoi a supune Irlandi'a séu Indi'a s'a decretarei diplomatiloru continentali.

Pana acumu se pare, ca vré se se nasca o coalitiune in contr'a ideei congresului; remanéva Angli'a, Austri'a, Rusi'a

si Prusi'a in acésta coalitiune, nu se sci, atata inse vedemu, din siedinti'a din 19. Noemvre a casei de susu din Prusi'a, unde la protestarea cont. Bninski in contr'a unui §. din adresa, in care se multimesce regimului pentru mesurile luate spre a opri latirea insurestiunei polóne, ca Bismark, min. prim. respunse, ca are la mana dovedi, cumuca insurectiunea nu e indreptata numai in contr'a Rusiei; dar' si de altu-mintrea Prusi'a are unu interesu politicu, socialu si moralu, cá miscarea din Poloni'a-Rusa se nu invinga. O Polonia de sene statatória va fi totudéun'a unu periculu pentru monarchi'a prusiana si va absorbi o mare parte de armata. Asia adres'a se primi cu 72 voturi in contr'a la 8. — Deci conferindu si dechiararea min. de Schmerling in sen. imp. despre Galiti'a, precumu si a min. de politia Mecseri din Nr. trecut, apoi nu e lesne a coniecturá, ca Prusi'a si Austri'a nu pré voru se scia de congresu si punu conditiuni de consultari premergátore si de neatingerea faptelor complinite, pana ce se va poté incurca vreo coalitiune.

O scire din Petruburgu 16. Noemvre anuncia, ca indata ce sosi imp. Alecsandru in Zarscoe-Selo tienù subt presiedinti'a s'a unu consiliu ministerialu, in care se dede resolutiune la chiamarea in congresu, cumuca Rusi'a se invoiesce si totudeodata se decretà, cá armat'a de sudu se se inmultiesca cu 160 mii feciori, in fruntea carora se se puna gen. Lüders.

Adunarea electiva a Romaniei.

Bucuresti. Dupa ce in siedinti'a din 5/11. s'a comunicatu camerei Domnesculu Mesagiu, prin care i se incunoscintiedia intocmirea ministeriului actualu, Domnulu Presiedinte alu consiliului ministrilor Mih Cogalnicénu a datu cetire urmatórei profesiuni de credintia:

Domniloru Deputati!

Mesagiulu Domnescu, cetitu la deschiderea sesiunei adunarii electiv pe an. 1863—1864, v'a aretatu causele, care au motivatu chiamarea nóstra la ministeriu, precumu si misiunea ce ne este incredintiata de catre Mari'a S'a Domnulu Romaniei. Acésta misiune este de a intrebuintiá tóte staruintiele, tóte puterile nóstre pentru a pune capetu nenorociteloru conflicte ce esista intre adunare si guvern.

Mesagiulu Domnescu este insusi programulu nostru.

Permiteti-ne inse, Domniloru Deputati, a mai adaugi cateva cuvinte, care, pe lenga cele rostite de Domnitoriu, ve voru lamuri cu deplinatate despre lini'a de urmare a administratiunei nóstre.

Odata numiti ministri de catre Domnu, in puterea art. 14 si 21 din conventiune, cea antei'a datorita ce avem, cá consiliari ai tronului, este de a cere si a dobandi increderea adunarii legislative.

Acésta incredere avem dreptulu a o reclamá, si suntemu inca siguri a o dobandi, prin respectarea drepturilor camerei, asia precumu ele sunt stabilite de conventiune, prin presentarea unoru proiecte de legi basate pe principiile de egalitate si libertate, care sunt bas'a actului european, si nu mai pucinu reclamate de trebuintiele generale ale Tieri, si prin actele drepte, nepartinitóre si legale ale administratiunei nóstre.

Desvoltarea si intarirea nationalitateri romane va fi tielulu neadormiteloru nóstre staruintie, sufletulu toturoru lucrurilor nóstre.

In relatiunile nóstre esterióre, respectandu legaturele nóstre seculare cu In. Pórta, si cautandu a ne face pururea demni de solitudinea puteriloru garante, noi vomu dá politicei nóstre, dreptu temelie nestramutata, numai demnitatea, drepturile si interesele natiunei, care ne voru fi pururea sacre.

Noi, mai pre susu de tóte, recunóscemu si proclamamu folositoriulu principiu alu responsabilitateri si solidaritateri ministeriale. Asia dar', de mai nainte, in facia Domnului, a adunarei si a Tieri, noi luamu asupra-ne responsabilitatea toturoru actelor puterei esecutive. Prin insusi aceste cuvinte, noi dicemu asemenea, ca in neci unu casu, si cu ori ce pretiu, nu ne vomu invoii, cá acésta responsabilitate se se suie mai pe susu de capetele nóstre.

Noi vomu pazi cu santientia tóte libertatiler cetatianeasci, astufelu precumu ele sunt garantate de conventiune, si precumu ele se voru desvoltá prin viitórele legi. Amnesti'a pentru delicteler de presa, ce s'a acordatu odata cu intrarea nó-

stra la ministeriu, ve dovedesce, Domniloru Deputati, importantia ce pururea vomu dá unei prese serióse, luminate si independenta, avendu misiunea de a formá opiniunea publica si de a aratá guvernului trebuintiele tieri.

Luamu o solenela indatorire, in faci'a adunarei, ca administratiunea nóstra va cautá cea mai mare a s'a putere in legalitatea si in moralitatea mediulóceloru Recunóscemu, ca numai aceste doue principii potu redicá natiunea si societatea nóstra.

In materie de finantie, recunóscemu, cá o dogma controlulu adunarei asupr'a totu ce se atinge de veniturile si oheltuelile publice. Banulu tieri ne va fi sacru. Redicarea creditulu statulu va fi obiectulu intregi nóstre activitati. Ambitiunea nóstra va fi de a face din ministeriulu de finantie unu palatu de cristalu; in care se si psta aruncá ochii nu numai adunarea; dar' si celu mai micu contribuabilu.

Seriós'a si temeinic'a organizare a puterei nóstre militare, astufelu cá ea se fia in stare de a aperá otarele si autonomi'a nóstra, va gasi in ministeriulu nostru cea mai energica ingrijire. Institutiunile militare au fostu odata puterea si fal'a Romaniei; catu ele au fostu in picióre, autonomi'a tieri a fostu unu adeveru. Cu concursulu Dvóstra ne vomu sili a regenerá si a desvoltá aceste institutiuni si a desceptá in natiune vechiulu ei spiritulu militariu.

In administratiune nu vomu face politica; cá administratiune, nu vomu avea neci amici, neci inimici; vomu dá fiacaru'a ce i se cuvine, ce este alu seu, dreptulu seu, apanerea onórei, vietiei si proprietatii sale.

Mentienerea ordinei materiale, in tempulu epocii de transitiune in care ne aflamu, este o cestiune vitala pentru tier'a romana. Acésta ordine vomu sci a o aperá si a o pastrá cu ori ce pretiu!

In ordinea imbunatatiriloru morale si materiale, independinti'a magistratureri, respandirea instructiunei publice, redicarea si imbunatatirea sórtei clerulu, desvoltarea comerciulu, a industriei si a agricultureri, marea nóstra bogatie nationala, voru gasi in noi energiei sprijinitori. Spre inflorirea mai in deosebi a agricultureri nóstre, noi ne vomu propune introducerea in in Tiéra a acelor asiédiaminte bine-facátore, care au schimbatu faci'a Europei: caile ferate si instituteler de creditu.

Eata, Domniloru Deputati, profesiunea nóstra de credintia. Ea va fi sprijinita de acteler nóstre.

Invetiati de ispitá trecutulu, puternici de buna-voitórea incredere a Domnului, aspirándu a meritá si pre a Dvóstre, folosindu-ne de activitatea ministeriiloru anterióre, care ne au redicatu multe pedece, tiendu séma de trebuintiele tieri, de aspiratiunile natiunei, de legiuitele cereri ale opiniunei publice, noi vomu privighiá cá principiiler egalitare, liberale si bine-facátore ale conventiunei, se devie unu adeveru si o proprietate pentru tóte clasele societati nóstre.

Scimu, ca luamu o grea sarcina; ea ne va deveni usióra, dobandíndu increderea si sprijinulu Dv. si alu natiunei. Ele ni se cuviniu, pentru ca scopulu nostru este scopulu, la care aspira tóta Tiér'a, scopulu de a potoli patimiler, de a mantine si stabili ordinea publica, de a dá fiacaru'a dreptulu seu, intr'unu cuventu, de a intemeiá Domni'a legiloru!

Pana la 10. Noemvre se ocupá camer'a cu constituirea ei, cu rectificari si cu cestiuni mai mici. — Coalitiunea e nimita de cuprinsulu cuventulu de tronu si póte ca, déca e de rea credintia, va unelti cumuva si desfacerea camerei, ca nu se crede, cá oligarchii se se invoiesca cu atata liberalismu si nationalismu, catu contine acelu mesagiu. In Europ'a nu se afla ecsemplu, cá se aiba unu regimu opositiune, pentru-ca e prea liberalu, dar' in Romani'a mai ca acésta trebuie se fia buba ei. Vomu vedé cumu se va folosi opositiunea de acestu simtiu liberalu, care a incantatu fara margini. —

Cursurile la bursa in 24. Noembre 1863 sta asia:

Galbini imperatesci	—	—	5 fl. 84 cr. v. a
Augsburg	—	—	121 " 50 "
London	—	—	122 " 75 "
Imprumutulu nationalu	—	—	80 " 80 "
Obligatiile metalice vechi de 5 %	—	—	74 " 40 "
Actiile bancului	—	—	786 " — "
creditulu	—	—	179 " 50 "

"Obligatii desarcinarii pamentulu in 16. Noembre 1863:
Bani 72.50 — — Marfa 73 —